

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ		
1. Датум и орган који је именовано комисију: 6. 4. 2023. Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду		
2. Састав комисије у складу са <i>Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду</i> :		
1. др Љубодраг Димић	редовни професор	Историја Југославије (1. 6. 2002)
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Филозофски факултет, Универзитет у Београду; редовни члан САНУ, Одељење историјских наука (8. 11. 2018)		председник комисије
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
2. др Биљана Шимуновић-Бешлин	редовни професор	Историја модерног доба (11. 7. 2019)
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду		члан
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
3. др Слободан Бјелица	редовни професор	Историја модерног доба (30. 3. 2018)
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду		члан
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
4. др Драгица Кољанин	ванредни професор	Историја модерног доба (28. 9. 2020)
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду		ментор
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
5.		

презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
установа у којој је запослен-а		функција у комисији

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

- Име, име једног родитеља, презиме: **Паулина, Мирко, Човић**
- Датум рођења, општина, држава: 25. 3. 1988. Суботица, Србија
- Назив факултета, назив претходно завршеног нивоа студија и стечени стручни/академски назив: Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду, мастер академске студије историје, мастер историчар
- Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија: 2014, докторске академске студије историје

III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Настава историје у Србији од 1919. до 1990. године

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страница, поглавља, слика, схема, графикона и сл.

Докторска дисертација кандидаткиње Паулине Човић под насловом *Настава историје у Србији од 1919. до 1990. године* има укупно 545 страница компјутерски обрађеног текста (Times New Roman, ћирилично писмо, проред 1.5, величина слова 12). Дисертација је подељена на шест целина у којима су изложени резултати истраживања: *Увод* (стр. 1–9); главни део рада који садржи четири поглавља (стр. 10–483): *Теоријско–методолошки приступ, Настава историје у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца/Југославији, Настава историје за време Другог светског рата, Настава историје у социјалистичкој Југославији; Закључак* (стр. 484–496). Научни апарат се састоји од: Кључне документацијске информације на српском и енглеском језику, Садржаја, 1612 напомена испод основног текста (фусноте) и одељка под насловом *Библиографија* (стр. 497–545).

Централна поглавља докторске дисертације су:

УВОД (1–9), I ТЕОРИЈСКО-МЕТОДОЛОШКИ ПРИСТУП (10–36); II НАСТАВА ИСТОРИЈЕ У КРАЉЕВИНИ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА (37–169): 2.1 Друштвено-политичке прилике у југословенској Краљевини (37–59), 2.1.1 Министарство просвете, министри и Главни просветни савет (43–53), 2.1.2 Просветна политика југословенске Краљевине (53–59), 2.2 Основе школе (60–82), 2.3 Средње школе (83–109), 2.4 Уџбеници историје за основне и средње школе (110–121), 2.5 Катедра за историју на Филозофском факултету у Београду (122–169), 2.5.1 Страни студенти и њихова интересовања за историју Јужнословенских народа (149–169); III НАСТАВА ИСТОРИЈЕ ЗА ВРЕМЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА (170–309), 3.1 Окупационе просветне политике: албанска, бугарска, мађарска, НДХ (171–177), 3.2 Школство и просвета у Србији под немачком окупацијом (178–197), 3.2.1 Организовање окупационих и колаборационих власти (178–180), 3.2.2 Друштвени и културни живот становништва у окупираној Србији (180–185), 3.2.3 Просветна политика владе Милана Недића (186–197), 3.3 Основе школе (198–219), 3.4 Средње школе (220–257), 3.5 Ревизија уџбеника историје за основне и средње школе (258–269), 3.6 Катедра за Историју Филозофског факултета у Београду за време окупације (270–293), 3.7 Просветна активност Народноослободилачког покрета (294–309); IV НАСТАВА

ИСТОРИЈЕ У СОЦИЈАЛИСТИЧКОЈ ЈУГОСЛАВИЈИ (310–483), 4.1 Друштвено-политичке и просветне прилике (310–338), 4.1.1 Постављање основа новог школског система (1945–1948) (310–320), 4.1.2 Период идејне преоријентације југословенске просвете (1948–1958) (320–324), 4.1.3 Период јединственог школског система (1958–1974) (325–331), 4.1.4 Покушаји успостављања „аутентичног социјалистичког“ школског система (1974–1990) (331–338), 4.2 Основне школе (339–363), 4.3 Средње школе (364–391), 4.4 Уџбеници историје за основне и средње школе (392–401), 4.5 Историја на факултетима у Србији (402–439), 4.5.1 Катедра за Историју на Филозофском факултету у Новом Саду (426–439), 4.6 Настава историје у образовању одраслих (440–458), 4.7 Савез историчара Југославије (459–483), ЗАКЉУЧАК (484–496); БИБЛИОГРАФИЈА (497–545).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У уводном поглављу (стр. 1–9), кандидаткиња је дефинисала тему докторске дисертације, објаснила научну релевантност за спровођење истраживања, одредила хронолошко-просторни оквир, концизно представила њен садржај, а потом дала преглед најзначајнијих извора и литературе на којима се рад заснива. Кандидаткиња се определила да дефинисани проблем посматра у ширем хронолошком следу (1919–1990), док је просторни оквир ограничен на територију Србије у оквиру југословенске државне заједнице. Вертикалним приступом је омогућено праћење промена и идентифковање фаза кроз које је прошао развитак наставе историје током XX века. Праћење историјског развитака наставе историје у наведеном периоду омогућује да се поред промена уоче и континуитети у вези са истраживаним проблемом. У уводу је дат преглед досадашњих истраживања проблематике наставе историје која је у историографији третирана спорадично, у оквиру ширих тема које се баве различитим периодима, или је био фокусиран на истраживање уџбеничке литературе у оквиру бројних других научних дисциплина, попут педагогије, психологије и других. Историјом образовања бавили су се малобројни истраживачи, пре свега педагози. У историографији је реч о анализама образовног система и његовој реформи, док се историја наставних предмета, као специфично питање у оквиру историје образовања третира само парцијално. Историја као школски предмет је на свим образовним нивоима током целог периода XX века имала велики друштвени значај. Међутим, до сада није дат целовит и свеобухватан приказ њеног историјског развитака. Кандидаткиња посматра наставу историје као историографски проблем, пре свега у области друштвене и културне историје.

У првом поглављу *Теоријско–методолошки приступ* (стр. 10–36) П. Човић даје теоријско одређење наставе историје ослањајући се на релевантну педагошку и историографску литературу, као и резултате сопствених истраживања. Потом наставу историје анализира у контексту њеног издвајања као посебног школског предмета у XIX веку, што је битно одредило даљи развој историје као школског предмета у контексту српског и југословенског друштва XX века. С обзиром да је то период настанка националних држава, постављања основа модерним образовним системима и повезивања свих његових степена у једну целину, то је и настави историје одредило специфичне циљеве. У складу са савременим теоријама нације и национализама које се слажу у закључцима да се формирање будућих грађана одвијало путем школе и просвете, кандидаткиња истиче улогу историје као школског предмета у процесима изграђивања идентитета. Због тога су у настави предност имали васпитни у односу на образовне циљеве. Потом су анализирани аспекти који ће бити узети у обзир приликом анализе наставе историје на свим образовним нивоима у поменутом хронолошком обиму. Дефинисан је историјски и педагошки аспект наставе историје, одређени су друштвени, политички и идеолошки чиниоци који утичу на токове њеног развитака, рад тела и органа који усмеравају правце образовних реформи, као

и остали чиниоци који утичу на унутрашњу динамику развитка, наставни планови и програми, уџбеници, наставник историје и његова филозофија наставе, доминантна педагошка парадигма, ученик и његово интересовање и способности за изучавање историје. Поред класичне историографске методе истраживања, кандидаткиња се опредељује за мултидисциплинарни приступ ослањањем на достигнућа педагошке науке. Истраживање заснива на анализи законодавне регулативе и наставних планова и програма и уџбеника историје којима придаје значај примарних историјских извора. Од једнаке важности су и стручна гласила просветних радника у којима се расправљало о теоријским и практичним проблемима наставе историје и преносила искуства из праксе. На основу необјављене архивске грађе, извештаја о раду тела и органа у чијој је надлежности била просветна делатност, као и извештаја школских надзорника, у мери у којој је ова врста грађе доступна, кандидаткиња врши валоризацију настави историје постављених циљева. Наведени елементи су постављени у шири контекст доминантних теорија наставе историје у Европи XX века. Истраживани проблем се посматра и у ширем контексту модернизацијских процеса српског и југословенског друштва у XX веку.

У наредном поглављу под насловом *Настава историје у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца/Југославији* (стр. 37–169) представљен је период у коме се образовни систем Краљевине Србије уграђује у нови југословенски и одређује место наставе историје у њему. С обзиром на васпитни потенцијал, историјска наука и настава историје су у контексту нове државе задржали деветнаестовековну прагматичну функцију услед чега јој је придаван изузетан значај. Школска настава је требало да допринесе афирмацији нове државе, ширењу нове идеологије унитарног југословенства (заснованог на идеји о „три племена једног народа“) и изграђивању новог југословенског колективног идентитета. Настави историје је намењена интегративна улога у југословенском друштву, што је условило тежњу за већим упливом државних просветних власти не само у вези са програмско-садржајном, него и методичком страном предмета. То је нарочито дошло до изражаја 30их година XX века после проглашења диктатуре краља Александра и прокламовања идеологије интегралног југословенства која је подразумевала потпуно државно и национално јединство. То се одразило на наставу историје тако што су истицани васпитни циљеви, пре свега у погледу националног васпитања, док је у одабиру наставних садржаја снажно изражен идеолошки уплив. Садржаји наставе историје упућивали су на заједништво народа који су се нашли у оквирима заједничке државе што је требало да допринесе изграђивању националног идентитета заснованог на колективистичком принципу. Инсистирање на колективистичком принципу је била одлика националног идентитета и васпитних циљева наставе историје током целог посматраног периода нарочито у време крупних промена друштвеног и политичког поретка. Кандидаткиња је у оквиру овог поглавља најпре дала преглед рада установа у чијој се надлежности налазила просветна делатност, потом је анализирала основне правце образовних реформи. С обзиром на наслеђену просветну заосталост и висок проценат неписменог становништва, просветне власти су највећу пажњу посветиле реформи основне школе јер је њом био обухваћен највећи део становништва југословенске Краљевине. У посебним потпоглављима анализирала је како су промене просветног система утицале на наставу историје у основној и средњим школама општеобразовног типа. У оквиру посебног поглавља третирани су уџбеници, општи правци њихове реформе и основни закључци до којих се долази њиховом историографском и дидактичком анализом. С обзиром да се садржаји наставе историје ослањају на историјску науку, посебно је анализирана универзитетска настава историје, на тада једином Филозофском факултету у Србији (Катедра за историју у Београду). Настава историје на универзитету се посматра и у контексту образовања наставника историје који су били ангажовани на извођењу наставе у средњим школама.

Дисконтинуитет представља период (1941–1945) који је анализиран у следећем поглављу под насловом *Настава историје за време Другог светског рата* (стр. 170–309). Поглавље почиње дефинисањем оквира на који је сужен простор српске државе под немачком окупацијом. Такође, дат је преглед осталих подручја на којима је живео српски народ а која су, противправном поделом територије у Априлском рату поражене југословенске државе, била окупирана или анектирана од стране немачких савезника. У структуралном смислу пратећи претходно поглавље и овде је дат кратак преглед друштвено-политичких и идеолошких промена које су наступиле успостављањем окупационих система, промене у раду државних и просветних органа, покушаји реформисања образовног система на свим нивоима и темељна ревизија уџбеничке литературе. Други светски рат је прекинуо развитак који је у међуратном периоду започет у настави историје на свим образовним нивоима. Ипак, заједничко са претходним периодом је био снажан идеолошки уплив и државна интервенција у просвети. Кандидаткиња је темељном анализом промена у школском систему показала како је на примеру наставе историје било вршено редефинисање националног идентитета, који се, као и у претходном периоду заснивао на израженом колективистичком принципу. Важни елементи нове идеологије који су пропагирани у настави на свим образовним нивоима били су антијугословенство и антикомунизам. Кроз наставу историје је требало неговати темељне националне вредности: српски средњи век, светосавље, патријархалност, вредности сеоског и задружног живота. Кандидаткиња ставља у фокус средњошколску наставу с обзиром да је омладина представљала циљну групу нових просветних власти за дисеминацију државне идеологије. Анализа је показала да су бројне мере биле усмерене на реформу средњих школа, наставних садржаја и ваннаставних активности. П. Човић то илуструје низом примера, пре свега увођењем нових облика рада у наставу, организовањем литерарних конкурса, употребом радија. Због свог образовног, научног, културног и националног значаја окупационе власти су дозволиле само повремено одржавање дипломских и докторских испита на универзитету у Београду. Кандидаткиња је низом примера указала да се на Универзитету одвијала научна активност. Универзитетски наставници су у оквиру својих семинара писали радове и довршавали започета истраживања. На исти начин су документоване припреме за отварање Универзитета почевши од краја 1943. године. У управним телима Филозофског факултета Универзитета у Београду разматрана су питања броја места, дефинисани услови уписа, процедура спровођења пријемног испита. Целина обухвата и посебно потпоглавље у оквиру кога се прати развој просветне активности које је спроводио Народноослободилачки покрет.

Последња већа хронолошка целина издвојена је под насловом *Настава историје у социјалистичкој Југославији* (стр. 310–483). У њој је представљен прелазак на нови југословенски модел образовања. Школство и просвета су представљали значајан ослонац у изградњи социјалистичког друштва. Просветна, културна и научна делатност су се првобитно развијали под снажним совјетским утицајем а потом је њихова улога била још израженија у изграђивању самосталног социјалистичког пута. Прво је дат преглед промена у образовном систему југословенске државе у социјалистичком периоду у складу са, у историографској и педагошкој литератури, прихваћеном периодизацијом. Готово целокупан период карактерише спровођење реформи на свим образовним нивоима. Друга битна одлика периода је реинтерпретација историје у складу са поставкама идеологије марксизма-лењинизма и новом националном политиком што је имало за последицу темељне измене садржаја наставе историје. Целокупан наставни процес добија још израженији идеолошки карактер и васпитне задатке. У том контексту кандидаткиња одређује место, улогу и значај наставе историје на свим образовним нивоима у основној школи, средњој школи и на универзитету. Кључна промена у овом периоду јесте увођење

обавезне осморазредне основне школе, док гимназија постаје четвороразредна. Историја као школски предмет није више изучавана у нижим (трећем и четвртм), него вишим разредима основне школе. За овај период је карактеристична снажна идеолошка обојеност што је видљиво на доминацији садржаја националне историје и савремене историје, пре свега историје Народноослободилачке борбе. Поред рата и комунистичке револуције, главни репрезенти колективног идентитета и кључни појмови у настави историје постали су Комунистичка партија Југославије и Јосип Броз Тито. Крупне промене су захватиле и универзитетску наставу историје. Током целог периода реформски процеси су се кретали између захтева да се на универзитету стичу више стручна и практична знања и вештине и тога да настава на универзитету пружи темељно опште образовање које ће се касније надограђивати у пракси. Видно већа пажња посвећена је образовању будућих наставника историје, услед чега се први пут у наставним програмима Методика наставе историје издваја као посебан предмет. С обзиром на повећане потребе за наставним кадром до чега је дошло до ширења мреже основних и средњих школа и повећања обухвата становништва основним образовањем у циљу превазилажења културне и просветне заосталости из претходног периода, долази до повећања броја студената на „наставничким факултетима“. У том контексту је кандидаткиња приказала оснивање нових катедри за историју у Новом Саду и Приштини. С обзиром да се у посматраном периоду врши институционализовање образовања одраслих, рад укључује и анализу основних аспеката наставе историје у образовању одраслих. Оно се прати од елементарног описмењавања које је започето у оквиру шире просветне активности Народноослободилачког покрета за време Другог светског рата а настављено у новој држави после револуционарне смене власти, преко одржавања аналфабетских течајева, отварања посебних одељења при основним школама, до оснивања и ширења посебних установа за образовање одраслих у виду радничких универзитета и сл. Систем образовања одраслих је уобличен 60их година, када постаје део школског система и под утицајем развоја андрагогије прераста из елементарног описмењавања у функционално образовање одраслих лица. То је видљиво на примеру наставних планова и програма који престају да буду механичко сажимање градива намењеног ученицима основних школа и прилагођавају се потребама одраслих лица. За овај период је карактеристична већа пажња јавности која је придавана настави историје, пре свега у виду одржавања симпозијума посвећених овој проблематици, стручног удруживања наставника свих образовних нивоа у циљу очувања места наставе историје у школском систему. Због тога је као посебно поглавље издвојен рад Савеза историчара Југославије с посебним освртом на његову просветно-педагошку делатност. Савез историчара Југославије је било стручно удружење основано на нивоу федерације у чији састав су улазили представници републичких асоцијација историчара. Почевши од 60их година у време све израженије децентрализације државе која ће свој пуни израз добити доношењем Устава из 1974. године, Савез је имао значајну улогу у очувању југословенског јединства у настави историје. Поред тога показале велика залагања за очување места наставе историје у образовном систему које је после реформе средњег школства и увођења усмереног образовања потискивано.

Последње поглавље докторске тезе је *Закључак* (стр. 484–496) у коме кандидаткиња сумира и резимира закључке истраживања посвећеног *Настави историје у Србији 1919–1990. године*. П. Човић је синтетизовала и битно допунила резултате ранијих истраживања. На основу тога кандидаткиња закључује да је због бројних специфичности историјског развоја српског и југословенског друштва у XX веку историјска наука задржала свој прагматични карактер и интегративну функцију. Упркос променама друштвено-политичког поретка и идеологије, све државне и друштвене структуре су у истраживаном периоду препознале потенцијал наставе историје због чега су настојале да остваре што

већи утицај на њено креирање и реализацију.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ:

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у складу са *Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду* који је повезан са садржајем докторске дисертације. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду уредника часописа о томе.

- Paulina Čović, *Foreign Students at the University of Belgrade and Their Interest in the History of South Slavs (1923–1941)*, *Journal of Historical Researches* 30, Novi Sad 2019, 197–216.
DOI: 10.19090/i.2019.30.197-216
ISSN: 0350-2112
UDC: 378.14-054.6:93/94“1923/1941“
M24
- Paulina Čović, Dragica Koljanin, *History as a School Subject in the “Second Chance” Programme for Functional Basic Education of Adults in Serbia*, *Journal of Education Culture and Society*, Vol. 7, No. 2, Wroclaw 2016, 274–287.
ISSN: 2081-1640
DOI: 10.15503/jecs20162.274.287
M53
- Паулина Човић, *Покушај увођења дуалног образовања у југословенској Краљевини – грађанске школе у Војводини (1918–1941)*, Међународни интердисциплинарни скуп младих научника друштвених и хуманистичких наука *Контексти* 4, 2017, Нови Сад, Нови Сад 2018, 357–369.
ISBN: 978-86-6065-473-3
УДК: 373.549(497.113)“1918/1941“
M33
- Паулина Човић, *Прилози о Великом рату у недељнику Просветни преглед (1945–2015)*, Међународни интердисциплинарни скуп младих научника друштвених и хуманистичких наука *Контексти*, 1. децембар 2015, Нови Сад, Нови Сад 2017, 633–653.
ISBN: 978-86-6065-409-2
УДК: 94(497.11)“1914/1918”:050PROSVETNIPREGLED“1945/2015“
M33
- Паулина Човић, *Први листови новосадских просветних радника у југословенској Краљевини – Учитељски гласник и Учитељски весник*, Годишњак Историјског архива града Новог Сада, 10, Нови Сад 2016, 79–98.
ISSN: 1451-7817
UDC: 371.12:050(497.113 Novi Sad)
M53

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА:

Кандидаткиња је детаљно истражила и анализирала обиман корпус необјављене архивске грађе, публикованих извора и историографске литературе, коју је потом критички вредновала, систематизовала и јасно и прегледно приказала историјски развој наставе историје у Србији у XX веку. Посматрањем проблематике наставе историје у ширем хронолошком следу (1919–1990) идентификоване су три основне фазе које кореспондирају друштвено-политичким и идеолошким променама у Србији у оквиру шире југословенске државне заједнице. У том контексту интерпретирани су место, улога и значај наставе историје у образовном систему. Пример реформи наставе историје је потврдио повезаност свих нивоа образовања, од основне школе до универзитета и неопходност њиховог укључивања у ширу анализу. Анализа наставе историје је дата на фундаменталном нивоу кроз њене циљеве, садржаје и методе. На унутрашњу динамику развојка утицали су бројни чиниоци: стручна оспособљеност наставника, развој уџбеничке литературе и наставних средстава, као и достигнућа педагошких дисциплина и примена различитих облика и метода рада. Сумирајући резултате истраживања, кандидаткиња закључује о друштвеном значају и условљености, као и великом потенцијалу наставе историје на свим образовним нивоима.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА:

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Комисија позитивно оцењује начин приказа и тумачења истраживања.

Кандидаткиња П. Човић је у дисертацији, односно процесу истраживања и излагања својих резултата, показала да је у потпуности овладала методологијом историјске науке. Дисертација се заснива на обимној и разноврсној изворној грађи за шта је било неопходно извршити темељна истраживања у бројним архивским и библиотечким установама у земљи. Имајући у виду обим грађе и сложеност методолошког поступка који укључује мултидисциплинарни приступ, може се констатовати да су резултати истраживања веома успешно представљени у дисертацији. У структуралном погледу, резултати су изложени по хронолошко-тематском принципу, што је експозицију учинило прегледнијом. Томе доприносе јасан и разговетан стил и језик историографске нарације. Резултати истраживања протумачени су у складу са захтевима савремене историографије уз ослањање на теоријске поставке сродних научних дисциплина.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме?

Дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе?

Дисертација садржи све битне елементе.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци?

Докторска дисертација кандидаткиње П. Човић представља оригиналан научни допринос. За разлику од досадашње историографије која се спорадично бавила наставом историје у оквиру ширих тема из историје српског и југословенског друштва и културе, дисертација пружа целовит преглед проблематике наставе историје обухватајући све образовне нивое у широком хронолошком следу (1919–1990). Излагање је засновано на обимној грађи: необјављеној архивској грађи, објављеним изворима, наставним плановима и програмима,

периодици и разноврсној литератури. П. Човић је синтетизовала и битно допунила допунила резултате ранијих истраживања, обухвативши ширу проблематику наставе историје: нормативни, институционални, програмско-садржајни и методичко-дидактички аспект. Оваквим приступом, докторска дисертација кандидаткиње П. Човић представља значајан допринос друштвеној и културној историји српског и југословенског друштва у XX веку.

Докторска дисертација П. Човић је у библиотеци Филозофског факултета прошла проверу оригиналности применом софтвера iThenticate за детекцију плагијаризма који је показао да индекс сличности (Similarity Index) износи 14%. Поклапања се виде према следећим изворима: <https://vbs.rs/> 2%, <https://fedorabg.bg.ac.rs/> 1%, <https://nardus.mpn.gov.rs/> 1%, <https://digitalna.ff.uns.ac.rs/> 1%. Остала поклапања су мања од 1%. Пажљивим прегледањем *Извештаја о провери оригиналности докторске дисертације* комисија је закључила да текст не садржи елементе плагијата, јер се поклапања односе на екстензивно и коректно цитирану литературу и изворе у научном апарату, затим на званичне називе установа и нормативних аката, као и на наставне планове и програме.

4. Који су недостаци дисертације и какав је њихов утицај на резултат истраживања?
Комисија је уочила мање недостатке и пропусте који не утичу битно на позитивну оцену и повољан утисак о докторској дисертацији и који ће бити предочени кандидату на одбрани.

X ПРЕДЛОГ:

На основу наведеног, комисија предлаже:

да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана.

Место и датум:

Нови Сад, 20. 4. 2023.

1. **др Љубодраг Димић**, редовни професор

_____, председник

2. **др Биљана Шимуновић-Бешлин**, редовни професор

_____, члан

3. **др Слободан Бјелица**, редовни професор

_____, члан

4. **др Драгица Кољанин**, ванредни професор

_____, ментор

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај и да исти потпише.